

УДК 658.382

ПРИЧИНИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Земан О.

*Горностай О.Б., старший викладач кафедри промислової безпеки
та охорони праці, канд. техн. наук.*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Найбільша цілісність суспільства – людина, її життя і здоров'я – так зазначається в Основному законі нашої держави – Конституції України, проте з кожним роком під час надзвичайних ситуацій, під час виконання своїх виробничих обов'язків продовжують гинути і травмуватись люди.

Так, протягом ХХ сторіччя на Землі від усіх війн загинуло близько 100 млн. чоловік. Проте за 10 минулих років від нещасних випадків на виробництві загинуло близько 300 млн. осіб, що у три рази більше. Смертність внаслідок виробничого травматизму в Україні посідає 3 місце після серцево-судинних та онкозахворювань.

Аналіз стану виробничого травматизму за 2012 року показує, що незважаючи на профілактичні заходи, що проводяться роботодавцями, Фондом, центральними та місцевими органами виконавчої влади, рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності в Україні дещо зменшився, але залишається ще досить високим.

Так, за 2012 рік на підприємствах України [2] травмовано 9816 осіб, з них 623 – із смертельними випадками, що в порівнянні з 2011 роком на 841 особу травмованих менше, і на 10% менше смертельних. Найнижчий рівень травматизму від загальної кількості по Україні зареєстровано у м. Севастополі – 43 особи (з них 4 – смертельні), у Чернівецькій – 54 особи (з них 6 – смертельні), Закарпатська – 60 особи (з них 8 – смертельні), та Тернопільська область – 72 особи (з них 9 – смертельні). Найбільша кількість нещасних випадків зафіксована у Донецькій – 3499 особи (з них 138 – смертельні), Луганській – 1204 особи (з них 58 – смертельні), та Дніпропетровській – 842 особи (з них 56 – смертельні) областях. Кількість травмованих осіб у цих областях становить близько 56,5% від загальної кількості по Україні.

Згідно статистичних даних за 3 місяці 2012 році причинами нещасних випадків на виробництві в Україні становили: організаційні – 65% (68 осіб), технічні – 24% (25 осіб), психофізіологічні – 11% (11 осіб). В цей же час за 3 місяці 2013 року організаційні причини виробничого травматизму дещо збільшились і становлять – 77% (56 особи), а технічні причини стали меншими – 15% (11 осіб), психофізіологічні також зменшились і становлять 8% (6 осіб) [2].

Незадовільна організація праці зумовлює надмірні фізичні і нервові перевантаження, що прискорює стомлюваність робітників. У такому стані знижується чутливість до різних подразників виробничого середовища, притуплюється увага, пильність. Це призводить до того, що ближче до кінця робочої зміни різко підвищується кількість нещасних випадків.

У сучасних складних технічних системах управління, в конструкціях машин, приладів і систем управління ще недостатньо враховуються фізіологічні і антропологічні особливості і можливості людини. Важливе значення серед факторів, які зумовлюють виробничий травматизм, мають попередні нещасні випадки, психофізіологічний стан потерпілих. При цьому несприятливий психофізіологічний стан може бути пов'язаний як з об'єктивними причинами (погана організація праці), так і суб'єктивними, залежними від особливостей особистого стану потерпілих (необережність, поспіх, втома, роздратування, ризик тощо).

Особисті якості працівників (швидкість реакції, активність, відповідальність, дисциплінованість і т. ін.) також впливають на їх схильність до нещасних випадків, тому виникає гостра проблема професійного відбору працівників певних галузей.

Окрім того, аналіз причин виробничого травматизму свідчить, що від 33 до 47% нещасних випадків щорічно відбуваються внаслідок наявності небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

Виробничий травматизм і професійні захворювання не випадково у суспільстві порівнюють із національним лихом. Вони приносять не тільки горе і страждання рідним, а також несуть за собою великі непоправимі втрати суспільства, негативний вплив на економіку, на рівень життя народів. Так, при зростанні на 7% економічної активності в країні впродовж 2006 р. рівень загального травматизму знижено майже на 9%. За останніми статистичними даними смертність в Україні від нещасних випадків на виробництві перевищує в 5-6 разів, середній показник в європейських країнах[1]. За кордоном підприємці підраховали і давно прийшли до висновку, що більш економічно вигідно вкладати кошти в охорону праці, аніж прирікати себе на постійну ліквідацію наслідків нещасних випадків і аварій та профзахворювань на виробництві. Можливості для цього є на більшості підприємств уже на сьогодні на Україні.

Література:

1. http://www.bookbrains.com/book_94_chapter_4_3_Stan_okhoroni_praci_v_Ukraїni_ta_inshikh_kraїnakh.html. Стан охорони праці в Україні та інших країнах.
2. http://www.dnop.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=category§ionid=32&id=604&Itemid=225. – офіційний сайт Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України